

د اسلام ۾ ۹۰ ستي

پيغمبر

صلى الله عليه وسلم

Ketabton.com

ڇباره

Zahed Allah Dr. Drouish وزير

د کتاب نوم	د اسلام و روسټی پېغىمېر
ڇباره	زاهد الله درویش وزیر
دیزاين او کمپوز	پخپله زاهد الله درویش وزیر
کال	دوه زره دوویشت 2022
ناشر	الزاهد نشریاتي خانګه

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

محمد بن عبدالله بن عبدالمطلب د اسلام د وروستي پيغمبر نوم دی. مسلمانان په دي
گروهه دي چې محمد، صلی الله عليه وسلم ...

د الله وروستي پيغمبر دی او تر هغه وروسته پيغمبري يا نبوت ختم شوي نوله
همدي کبله د هغه د خاتم النبین په نامه هم پېژندل کېري. دي کايناتو دېداکونکي په
انسانیت باندې دېتولو نه لوی احسان دا دی چې ددوی دهدایت لپاره یې وخت په وخت
دنیاته انبياء عليهم السلام راوليرلي دي او بيا په تيره تيره دېتولو نه اخر ته یې زموږ خورنې صلی الله
عليه وسلم درحمت اللعالمين په حیث راوليرلو او دهغوي بلنه او د ژوند حالات یې دارنګ په
حافظت کې وسائل چې دهغې بېلګه د نړۍ په یوانسانی تاريخ کې هيچرته هم نئه شي
موندل کیدي. درسول پاک ص دژوند ورځې شپې موږته دارنګ په حافظت او مکمل ډول
رارسيدلی دی چې یو طرف ته خودهغې د درېښتووالی داسي انتظام وشو چې تراوشه
پوري د هغې په صداقت کې خوک چون قدر له هم نئه شي کولی او بل طرف ته
داور دوالۍ یې دا حال دی چې دحضور (ص) ويناګاني دژوند تېرولو لاري چاري کړه وړه
ناسته پاسته خبرې اترې دastoګني چلونه کلی کلولي او لا تيريدا چې د خوراک خښاک ، د
ويده کيدو ويښيدو او دو شتو توکو پوري واړه حرکتونه دامت مشرانو محفوظ ساتلى دی
لنله دا چې دهغوي (ص) پهقله یونیم زر کاله پس نن هم موږ دهرخه نه خبر یو او دا خکه
چې دهغوي (ص) تعليمات ترقیامته پوري پاتې کیدونکي دي دلته زه صرف دحضور
(ص) داولنۍ ژوند مبارک په حقله خوتکي عرض کول غواړم .

د حضور پاک (ص) دژوند مبارک دحالاتونه و پاندی داضروری ده چې مونږ د هغه زمانې تاریخي حالت ته لړه ډیره توجه وکړو کوم چې په هغه وخت کې د عربو یادخواوشا دملکونو وه اودا ځکه چې ددې نه بغیر مونږه دنبوت اهمیت نه شو محسوسولی اسلام چې کوم تعلیم پیش کړی دی دهغې بنیاد په توحیدرسالت اوآخرت دی داهغه رناده چې ددې نه هغه زمانې کې نه صرف عرب بلکې ټوله دنیا بې خبره او په تیاره کې پرته وه دا صحیح د چې درسول پاک نه و پاندی دالله تعالی ډیر نازولی نبیان دنیاته راغلی وو او دزمکې هرگت ته ئې د توحید تعلیم رسولی و د ګمراهی په تیارو کښې بد بد راګیر وو سپوردمی، نمر، ستوری او فرنستې غرونه، ماران او کانی بوتی ئې ځان له د خدائی تعالی په نوم نیولی وو دې شمیره خدایانو په لاس کې ئې دژوند واګې ورکړې وي او یو حقیقی الله پاک ترې نه هیرو .

سیاسی اعتبارسره په دغه زمانه کې دوه بنه طاقتونه موجود وو یوفارس اوبل روم دفارس مذهب مجوسیت و او دروم عیسائیت ددې دوو نه علاوه یهودیانو او هندوانو هم وجود لرلو او په خپل خپل ډول کې و دربنتیاوالی دعوی کوله په ایران کې دستور و عبادت عام و نوره دنیاهم په رنګ رنګ او توبو تو سر وه لنډه دا چې په هر لور دکفر تور تم وه انسانیت دخپل خلاصون دپاره دچاخوا خوری په انتظار کې خپلې دوه سترګې خلور کړې وي د عربو په یوه لویه حصه کې یعنې قری وادی، خیبر اووزک کې د یهودیانو اکثریت و مدینه کې هم د یهودیانو شمیر زیات و په ملک کې د شرک دود دستور راج و خلقو دبتانو کانو فرنستو او پیریانو عبادت کولو .

لیکن ددې هرڅه باوجود دیو خدائی تصور هم خلقو کې موجود و خودا تردې حده پوري چې هغه به ئې د نورو خدایانو نه لوئی خدائی ګنلو ولې دا عقیده ئې دومره کمزورې وه چې عملاً به ئې په خپلوا لاسونو جوړ شوی خدایان هرڅه ګنل او په دې غرض ئې خانه کعبه کې چې اسلام نه اگاهو به ورته بیت الحرام وئیلی شو درې سوه شپیتہ بتان اینسودی وو چې دژوند هره کشاله کې به عربو دوى ته دخپلې حاجت روایی پهقله منت زاري

کوله اولسى حىيت سره هم هر رنگ بدى پە دوى كې پىدا شوي وي ولې بىاھم دعربو بعضى صفتونه دقدر وې دى پە دې كې مىلمسىيا پىاپۇتوب، دسختى ژوند تىرول دېزبىي فصاحت، دحافظىي مضبوطى اوپە لوط قول تىنگ پاتى كىدل وغىرە.

زېرىدنه

مودر ملسمانان پدې گروھه او ايمان لرو چې محمد صلی الله علیه وسلم د خبتن تعالی رالپېرل شوي رسول او وروستې نبي او د رسولانو پاي په ده شوي دى. محمد صلی الله علیه وسلم يو په کورنى، قبلى، يا قوم ته نه دى رالپېرل شوي، بلکه تولى په دا زېرىدنه، که هغه انسان دې که پېرى دى. نبي علیه السلام د دوشنې په ورخ، د ربیع الاول په دولسمه نیتە، د فيل له کال خخه پنځوس ورځي وروسته چې د کال له ۵۷۰ زېرىز کال سره سمون خوري، په مکه مکرمه کې زېرىدلي.

نبوي نومونه

► محمد: رسول الله

► أَحْمَدْ:

► الْمَاحِيْ:

► الْحَافِرْ:

► الْعَاقِبْ:

► هغه نبي چې وروسته تري بل نبي او رسول نشته.

پيداپښت او روزنه

د اسلامي سيرت د کتابونو له مخې محمد صلی الله علیه وسلم په بني هاشم کورنى کې يتيم وزېرېد. پلار يې دده مبارك له پيداپښت خخه لې مخکې وفات شوي ۋ. محمد نوم ورته عبدالطلب چې نيكه يې کېدە، غوره كې. دانوم په هغه وخت کې په عربو کې چانه پېژاندە. د عربو دا عادت ۋ چې خپل کوچنيان به يې د رضايي مېندو په لاس ورکول ترڅو د ناروغيو خخه په امن کې پاتې شي، او دارنگه ددوی جسمونه او اعصاب قوي شي. او لدې تولو خخه زيات پام به يې د کلیوالې سوچه عربى ژې ته ۋ، ترڅو ددوی کوچنيان

سوچه عربی ژبه زده کړي. نو بني سعد قبلي بنهجی د کوچنیانو ترلاسه کولو لپاره د مکې پر لور راو خوڅیده، خو هېچا هم دانه خوبنوله چې د محمد صلی الله علیه وسلم په څېر یتیم کوچنی ئان سره بوځي. ځکه له داسې یتیم خخه د خه شی ترلاسه کول ورته ناشونې بنکارېده چې پلار به یې نه ټوندي. ټولې بنهجی د کاروان پر لور روانې وي او خوشالي ې کولې ځکه چې هري یوې د روزلو لپاره کوچنی موندلي ټخو حليمه سعديه یو له هغو نا امېدې بنهجوا خخه وه چې محمد صلی الله علیه وسلم یې ددې لپاره پربنې ټخو هغه خوارکې یتیم ټخو. نو په پای حليمې او د هغې خاوند دا وپتیله چې د قوم له شرمه چې مبادا سبا ونه وايي چې چا ورته زوي د روزلو لپاره ورنه کړ، پدې سلا راغله چې محمد صلی الله علیه وسلم له ئان سره کلې ته بوځي. کله چې کاروان د بني سعد په لوري یون پېل کړ نو د حليمې بي بي ډنگره اوښه داسې په منډه وه چې له ټول کاروان خخه مخکې شوه او کلې ته ورسېده. ټول کاروان دې معجزې ته هک پک پاتې ول. بي بي حليمه دې ته اريانه وه چې یوخوا خپل ماشومان نه شي مړولاي، او له بلې خوا دا یتیم سره به خه کوي، خود څښتن تعالي کارونه وه، د بي بي حليمې شېدې دومره زياتې شوي چې د ټولو ماشومو او محمد صلی الله علیه وسلم به وڅښلې نو بيا به هم پاتې وي. د چېلیو غولانځې راپربنودې. اوښه بنه مسته او له ډنگروالي خلاصه شوه. ملک ټول زرغون شو. هرېخوا خوشاله خوشالي راغله. بي بي حليمې دا درک کړه چې دا ټول نعمتونه یواځې د همدي یتیم کوچنی له برکه پر دوي راوري. نو د هغه په روزنه او پاملننه کې به یې هېڅکله هم درېغ نه کاوه.نبي علیه السلام په بني سعد کې تر خلورو کلو پوري و اوسيده، ان تردي چې د سینې څېري کېدنه (شق الصدر) ورپېښ شول. نو حليمه بي پدې کوچنی ووبړدې چې نه مبادا خوک ضرر ورنه رسوي، نو ځکه یې خپلې مور بي بي امنې ته وروستلو. کله چې شپرو کلو ته ورسېد نو مور بي یې وغونښتل ترڅو له ئان سره یې د پلار قبر ته بوځي. نو له خپل یتیم زوي محمد صلی الله علیه وسلم او خدمتګاري سره مکې معظمې خخه د مدنې منوري په لوري و خوڅیده. بېرته راتلو په وخت په لار کې بي بي امنه ناروغه او په حق ورسېده. محمد صلی الله علیه وسلم د خادمي سره د هغه د نیکه خنګ ته وروستل

شو. پس لدی له عبدالمطلب سره او سپدە. نیکه به وربانی دېر خیال کاوه، ان تردی چې د قرېشو په غونډو کې به یې خپل خنگ ته کېناولې ۋ چې دا کار په قرېشو بنه نه لگېدە. كله چې محمد صلی الله علیه وسلم ۸ کلن شو نو نیکه یې ھم په مکە معظمه کې په حق ورسپد. مخکې لدی چې مېر شې خپل نوسې یې ابو طالب چې د پلاسکنې ورور یې ۋ ته وسپارە. ابو طالب د خپل ورارە ترخپلې وسې او له وسې اخواھم روزنە وکړه، ورارە له خپلو زامنو خخه ورتە دېر ګران ۋ. محمد صلی الله علیه وسلم د خپلې څوانی په لوړنیو کلونو له خپلو رضاعي ورونيو سره په بنی سعد کې پسونه څرول، او په مکە کې خپلې کورنی ته. وروسته لدی چې بنه څوان شو سوداګری ته یې مخه کړه. نبی صلی الله علیه وسلم له نبوت خخه مخکې په ربنتونی او امانت کار (صادق الامین) نومول شوې ۋ، ان دېښنانو به یې ھم ورسه خپل امانتونه اېښو دل.

د نبی علیه السلام صحابه

ابو بکر صدیق رضي الله عنه - حضرت عمر فاروق رضي الله عنه - عثمان رضي الله عنه -
 علي بن أبي طالب - خالد بن الوليد رضي الله عنه - عمرو بن العاص رضي الله عنه - عماد
 بن ياسر رضي الله عنه - بلال بن رباح - أبي بن كعب - سعد بن أبي وقاص - سعد بن معاذ -
 عبد الله بن عمر بن الخطاب - عبد الرحمن بن عوف - الزبير بن العوام - طلحة بن عبيد الله -
 سعید بن زید

د سیدنا محمد د ژوند مهمي پېښې په خو لیکو کې

شپرم زېریزه پېرى

► ۵۴۵. د عبدالله بن عبدالطلب زېرېدنه.

► ۵۷۱م. د نبی علیه السلام زېرېدنه د قیل په کال کله چې د یمن واکمن حبشي-
ابرهه غوبنتل په مکه مکرمہ برید وکړي، خو پدې برید کې یې خپل سر و خور.

► ۵۷۷م. نبی علیه السلام مدینې منوري ته له خپلې مور بې بې سره ئې، چې د
لاري په اوږدو کې یې مور بې بې په حق رسېري.

► ۵۸۰م. د نبی علیه السلام د تره عبدالطلب مړينه .

► ۵۸۳م. له خپل تره ابو طالب سره د شام په لوري په سوداګریز کارون کې یون
پېل کول، کله چې یهودي راهب بحیرا په بصره کې د هغه ونې لاندې ولیده چې
بناخونه یې په نبی علیه السلام باندې رابنکه کړي وه، نو نوموري راهب ابو
طالب ته دده په خوندي ساتلو کې سپارښته وکړه.

► ۵۸۶م. د حرب الفجار جګړه کې ګډون کول.

► ۵۹۱م. النبی محمد ینضم لحلف الفضول لنصرة الضعفاء .

► ۵۹۴م . نبی صلی الله علیه وسلم له سیده خدجہ رضی الله عنہا سره په سوداګری
کې مرسته کوي، او د هغې سوداګریزه مالونه د شام په لوري وړي .

► ۵۹۵م نبی علیه السلام له خدیجې رضی الله عنہا سره واده کوي.

- اووم زېرىز پېرى
- 605 م. نبى عليه السلام د توره چېرە (حجر الاسود) د ټولو قېشۇ پە استازىتون د كعبى شريفى پە دېوال كې كېدى.
- 610 م. د لومړي خل لپاره د حرا پە غار كې وحې (قران) راغله، او د خښتن تعاليٰ له لوري رسول غوره شو.
- 613 م. رسول عليه السلام د ساره غره پە خنگ كې خلک اسلام ته راوبىل.
- 614 م. رسول عليه السلام بنى هاشم اسلام ته راوبىل.
- 615 م. د مسلمانانو زورول د قېشۇ لخوا، او د ئىينو كله كېدنه حبشي ته پە لومړي هجرت کې.
- 616 م. د مسلمانانو دوهمه كله كېدنه حبشي ته.
- 617 م. د قېشۇ لخوا د اريکو پېكول او د رسول صلى الله عليه وسلم او د بنى هاشم راګېرول پە شعب كې د مکې خخه له باندي.
- 619 م. د بنديزونو پورته کول. د ابو طالب او خديجې (د رسول الله صلى الله عليه وسلم ماندینه) رضي الله عنهمها مرينه. او دا کال د خچگان پە کال ونومول شو.
- 620 م. د رسول الله صلى الله عليه وسلم سفر طايف ته. او د اسرا او معراج سفر.
- 621 م. د عقبه لومړي ترون.
- 622 م. د عقبه دوهم ترون. او د رسول الله صلى الله عليه وسلم هجرت يشتت (مدیني) پە لوري.
- 624 م. د بدر غزا چې د مسلمانانو پە بري تمامە شوھ. او د بنى قېنقاع يهود له مدیني منوري خخه وشول شول.

﴿ 625م. د احد پېښه او د ٧٠ صحابه ۋ پە شھادت رسپىل د منى لە كوهى سره، او د بني نظير يهودو شرۇل لە مدینىي منوري خخە.

﴿ 626م. د بني المصطلق غزا.

﴿ 626م . د خندق غزا. و ترحيل يهود بني قريظة من المدينة المنورة.

﴿ 627م. د رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم او قریشو ترمنخ د حدبیپی تپون.

﴿ 629م. حجة الرسول لمکة . د مؤة غزا د روم پر ضد.

﴿ 630 م . د مکپى برى .

﴿ 631 م . د تبوك غزا. عام الوفود .

﴿ 632م . حجة الوداع . د رسول الله مرينه . دابى بکر غوره كول د رسول الله د خليفه پە توگە. او د اسمامە پە مشرى يوه چىلە مجاهدين د شام پە لورى لېرل.

دنبوی نسب لپى

رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم تبر د عرب پە بنو اسماعيل کې د قریشو دقىقىلىپى دهاشم لە كورنى خخە دى چې دنسب لپى يې دادە : محمد بن عبد الله بن عبد المطلب بن هاشم بن عبد المناف بن قصى بن كلاب بن كعب بن لؤى بن غالب بن فهر بن مالك بن نضر-بن كنانه بن خزيمه بن مدركه بن الياس بن مضر بن نزار بن معن بن عدنان . لە تارىخي روایاتو خخە خرگندىرىي چې لە عدنان خخە تر حضرت اسماعيل عليه السلام پورى د خلوپىنتو پلرونونو واتىن دى خو پە همدى منع كې تۈل نومونە ثبت شوي نە دى ئىكە عربو بە پە لرى ليكونو كې يواخى وتلى نومونە يادول هغە نومونە چې لە عدنان خخە تر اسماعيل عليه السلام پورى ثبت شوي دا دى : عدنان بن عدو بن المقوم بن تارح بن يثحب بن يعرب بن ثابت بن اسماعيل بن ابراهيم عليهما السلام .

درسول الله صلی الله علیه وسلم زېږيدنه

ديوه وتلي مصري هيئت پوهاند محمود پاشا فلکي د رياضي له خيرني سره سم رسول الله صلی الله علیه وسلم دربيع الاول په نهمه نитеه ددوشنبې په ورخ چې د 571 م کال داپريل دمياشتې له شلمې نيتې سره سمون خوري زېږيدلى . پلاړي په تر پيداينېت له مخي وفات شوي وو ، او عبدالطلب ورباندي محمد نوم کينبود. رسول الله صلی الله علیه وسلم ته دوه درې ورځې بي بي آمنې بيا دابو لهب وينځې (ثوبېي) او وروسته حليمې سعدېي تى ورکړ دعربو دا دود ووچې خپل ماشومان به يې له بناره دباندي سنهو ته دشیدو ورکولو لپاره ورسپارل ، او په دې کې دا ګته وه چې یو خو به ماشومانو دعربي ژې سوچه لهجه زده کوله او بل داچې دعربو خانګړتیاوې به پکې راتلي په همدي موخه به دکليو بنځې په کال کې دوه خله بنار ته راتلي او ماشومان به يې وړل . درسول الله صلی الله علیه وسلم له پيداينېت خخه خو ورځې وروسته دهوازن کورنۍ بنځې بنار ته راغلي چې په دوى کې یوه هم حليمې وه ، حليمې بل ماشوم پیدا نکړاي شو ، درسول الله صلی الله علیه وسلم مور بي بي غونښتل تر خو خپل زوي ورته وسپاري حليمې سره له دې چې دهغوی دې وزلى او دماشوم دېتيمتوب له کبله دخه شي تمه نه درلووده ، خو تر تشن لاس تللو ورته بنه وبرېښidle او ماشوم يې له خان سره واخیست . رسول الله صلی الله علیه وسلم هلته دبني سعد (هوازن) په کورنۍ کې دوه کاله پاتې شو ، خو کله چې حليمې سعدېي هغه بنار ته راوست نو د (وبا) ناروغری گله وه نو بي بي آمنې ورته وویل چې محمد صلی الله علیه وسلم بيا له خانه سره بوئه ، حليمې سعدېي ومنله او په یوه روایت رسول الله صلی الله علیه وسلم هلته تر شپږو کلونو پوري پاتې شو .

در رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم مبارکہ خیرہ

در رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم قد منځنی، غرې برابر، رنگ سور او سپین، تندی پلن، وروخې سره نښتی، پزه یې دنګه او لوړوالی ته مایله وه، مخ یې ډیر غونښ نه وو، خوله یې خه ناخه غته، او غاښونه یې سره بیل وو، غاره یې دنګه او سريي غتووالی ته مایل وو، سينه یې پراخه، دسر و یښتان یې نه ډيرتاو راتاو او نه بیخی نیغ وو، مبارکه ډيره یې ګنه وه، سترګې یې توري، بانه یې لوی او او برده وو، ټولی یې غونښ او دورو هډونه یې لوی وو، په سینه مبارکه یې تر نامه پورې د یښتانو یوه نری لیکه وه، په او برو اولیخو یې و یښتان وو، دلاسونو ورغوی یې غونښ او پلن وو، څنګلې یې او بردي او پوندي یې نازکې وې، دېښو دتلو منځ یې دا سې خالي وو چې تر لاندې به یې او به تیریدلای شوې. در رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم دویليو په منځ کې د کوتري ډهګۍ په کچ دنبوت (مهر) تاپه وه، رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم به ډير ګرندي ګرخیده، خبرې به یې په دمه دمه کولي، که به یې د کومې خبرې مطلب تاکيدکول وو نو هغه خبره به یې په بیابیا تکراروله، غږ یې لوړ وو، دخبو په مهال به یې اکثر اسمان ته کتل، رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم به ډير لړخندل، او چې خندا به ورغله نو موسکی به شو.

در رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم لباس

په نبوي لباس کې کومه ځانګړیانه وه، عام کالی یې له خادر، کميس او لنګ خخه عبارت وو، یو روایت راغلی چې یو پرتوګ یې اخیستی وو او دا شونی ده چې اغوستی به یې وي. ډیری مهال به یې توره پکړۍ په سر کوله، پکړۍ به په خولی برسیره تړله، خولی به یې ساده او تیتیه وه، شمله به یې کله (په بنی او بره-خکه خو هم کین لورې ته دشملي پریښو دل له شرعی پلوه بدعت بلل شوې) او کله هم دوليو په منځ کې پرته وه، او کله به یې تر غاره تاوله. یمنی خادر یې ډير خونښ وو، چې هغه به کربنې درلودې، شامي عبا

(چوپانه) يې هم استعمال کړي د رسول الله صلی الله علیه وسلم به کله کله قیمتی او بنکلې جامې هم اغوستې په رنګونو کي يې (سین) رنګ خوبن وو سور رنګ يې نه خوبناوه . درسول الله صلی الله علیه وسلم به بنه بوی ډیر خوبنیده , د(سکته) په نوم عطر به يې ډیر استعمالول رسول الله صلی الله علیه وسلم دموزو پښو کولو ډیرخوی نه درلود، خو کومې د خرمنې موزې چې نجاشی ورته رالیږلې وي هغه يې استعمال کړي وي ، معمولا به يې څلیو ته ورته پنې (موچنې) په پښو کولې . نبوي بستر یوه خرمن ووه ، چې د خرماله پانو خخه ډکه شوې ووه او کتې يې په بون او بدل شوې وو. د(محمد رسول الله) په نوم د سینو زرو په گوتې کې يو مهر کندل شوې وو چې دتاپې لګولو په مهال به يې دنبې لاس په گوته کوله رسول اکرم صلی الله علیه وسلم په جنګونو کې خول او زغره هم استعمالوله ، داحد په وتلي جګړه کې يې دوه زغري اچولې وي . بلنې

خانگر تیاوې

د اخانگر تیاوې دوه ډوله دي : ذاتي او نبوي

ذاتي خانگر تیاوې هغه دي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم ته دامت په مقابل کې ورکړل شوي دي ، او نبوي خانگر تیاوې هغه دي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم ته دنورو انبیاوو په مقابل کې ورکړل شوي دي .

ذاتي خانگر تیاوې

نبوءة او دنبوءة لوازم لکه وحي الهي انباء ، دحضرت جبرائيل عليه السلام راتلل ، او دا حکامو تنسیخ ، داتپول هغه خه دي چې دامت افرادو ته ندي ورکړل شوي . بلکه دامت افرادو ته یواخې رینښتینی خوب ، کشف او الہام پاتې دي . عام مسلمانان پدې شرط چې عدل و ساتلى شي یواخې خلور بسحې په نکاح کولای شي خو رسول الله صلی الله علیه وسلم تر خلورو زیاتې میرمنې هم په نکاح اخیستې شوي . عام مسلمانان کولای شي چې دا هل کتابو له بنخو سره نکاح وکړي خو رسول الله صلی الله علیه وسلم ته دا اجازه نه وه او دا خانگر تیا یو قید وو . رسول الله صلی الله علیه وسلم ته دا اختيار ورکړل شوي وو چې په موجوده نهو بییانو کې خلور خان ته ورنژدې کړي او نورې سره له دي چې دیغمر صلی الله علیه وسلم دنکاح شرف یې درلودخو له خان خخه یې لري کړي او پدې غوراوي کې یې رد او بدل هم کولای شو . درسول الله صلی الله علیه وسلم تر وفات وروسته ده ګه پاکې بییانې هیچا هم نشوای په نکاح کولای . دشپې لمونځ (تهجد) دعام امت لپاره مستحب دی خو په رسول الله صلی الله علیه وسلم فرض وو . دخابنت لمونځ په رسول الله صلی الله علیه وسلم دفرض لمانځه په خیر واجب الا دا وو . رسول الله صلی الله علیه وسلم به دمازديگر تر لمانځه وروسته هم دوه رکعته لمونځ کاوه خو امت ته تر مازديگر وروسته او تر مانبام له مخه لمونځ کول رواني . دامت لپاره پر له پسې (بې له روژه ماتي کولو) روژه

نيول نه دي روا، خو رسول الله صلى الله عليه وسلم به خو ورئيپه پرلە پسپتوگە پرته له ماتولو روژه نيوله . درسول الله صلى الله عليه وسلم او دتول اهل بيت لپاره دزکوة دمال خورل ناروادى .

نبوي خانگر تياوې

له حديثو خخه خرگنديري چې درسول الله صلى الله عليه وسلم نبوي خانگر تياوې په لاندېدول دى

رعب او نصرت

تر رسول الله صلى الله عليه وسلم وړاندېنبيانو مادي څواک لبر وو، او که به دحضرت موسى او حضرت داود او حضرت سليمان عليهم السلام په خير نبيانو مادي څواک درلودهم مگر رعب ورسره نه وو، خو له رسول الله صلى الله عليه وسلم سره دمادي څواک ترڅنګ دومره رعب هم وو چې ډير زورور خلک پرته له جګري کولو خخه دتسليمې کړي ته راغل .

دسجدي عام خاي

تر رسول الله صلى الله عليه وسلم دمخته نبيانو قرباني او عبادت له خانگريو ځایونو پرته بل چيرې نه وو روا، خو درسول الله صلى الله عليه وسلم دين په خانگرو ځایونو پوري ندي تړلې، هر خاي سجده، دعا او قرباني کيږي .

د پروانو ډيرښت

ډيرى انبیا عليهم السلام داسې تير شوي چې دامتونو شميره یې دگوتو تر شمير نه ده اوښتې، خو محمدي امت آن درسول الله صلى الله عليه وسلم په ژوند کې دومره ډير وو چې دحجۃ الوداع په مهال نژدي سل زره کسان درسول الله شاو خواراتمول وو او دليک اللهم ليک ناري یې وهلي .

عame بلنه

پخوانیو نیانو به یواحی یوه قوم یا یوه هیواد یا دیوه مهال لپاره مبعوث کیدل خو دمحمدی رسالت لمن له انسانانو خخه پرته آن تر پیریانو هم واوبنته او پیریانوته یې هم سمي لاري ته دراتلو بلنه ورکړه .

جوامع الكلم

پخوانی کتابونه او صحيفې یو هم جامعیت نه لري په څینو کې یواحی دقومونو تاریخ دی څینی یې بیا دعوییدې برخې بیانوی او څینی نور یې هم داسې درواخله خو قرآنکریم هغه یواحینی جامع کلام دی چې د دین او دنیا ټول گوټونه یې روښانه کړي ، عقاید ، اخلاقیات او معاملات هرڅه پکې شته هرچا خه ترې ایستلي که خه هم دقرآنکریم ډیره برخه مبارکو حدیثو واضحه کړي خو بیا یې هم باریکی پاتې دی .

د دین پوره والی

الهي دين چې له آدم عليه السلام خخه رانیولی بیا تر حضرت محمد صلی الله عليه وسلم پوري یودین وو او دانبیاوو له خواهدمدي یوه دین اصولو ته بلنه کیدله همدا دین دحضرت محمد صلی الله عليه وسلم په بعثت او بلنه سره بشپړو .

دنبوت پای ته رسیدل

درسول الله صلی الله عليه وسلم په سپیخلي ذات ټول پیغمبرانه نعمتونه پای ته ورسیدل او دنبوت لپوی هم پای ته ورسیدله اوپدې ډول نو نړیوال دبل پیغمبر دراتګ له انتظار خخه خلاص شول .

تلپاتی معجزه

دنوروانیا وو معجزې د همه ګه مهال لپاره وي، خو محمدی معجزه دتل لپاره ده. که قرآنکریم په هغه مهال د عربو دادب او شاعری په ډگر کې معجزه ووه، خون دژوند په هر ډگر کې معجزه ده، دانسانی ماغزو نوي لاس ته راوړنه (کمپیوټر) هم نن ناري وهی چې قرآنکریم یوه معجزه او له هر ډول لاس وهنې خخه خلاص یو کتاب دی.

د شفاعت کولو مقام محمود

په هغه ورخ چې انسانان د مایوسی په حالت کې حضرت آدم عليه السلام، حضرت نوح عليه السلام، حضرت ابراهیم عليه السلام، حضرت موسی عليه السلام، او حضرت عیسی - عليه السلام ته ورشی او د شفاعت غوبښته ترینه وکړي، هر یو به خپل خپل عذر و رته و واي او په نفسی-نفسی- نارو به سروي خو چې د دواړو کونو سردار محبوب رب العالمين حضرت محمد مصطفی صلی اللہ علیہ وسلم ته ورشی نو رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم به دلوی پالونکي په دربارکې عرض وکړي، د خداي جل جلاله له لوري به ورته د شفاعت کولو اجازه ورکړل شي او دي ته مقام محمود ويل کيري د کوم چې له رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم سره د قرآنکریم په سوره اسراء کې ژمنه شويده.

کورنى

میرمنی

1. خدیجه بنت خویلد

2. سوده بنت زمعه

3. عایشه بنت ابی بکر

4. حفصه بنت عمر بن خطاب

5. زینب بنت خزیمه

6. ام سلمه هند بنت ابی امیه

7. زینب بنت جحش

8. جويریه بنت الحارث

9. رمله بنت ابی سفیان

10. میمونه بنت الحارث

11. صفیه بنت حیی بن اخطب

12. ماریه قبطیه

13. ریحانه بنت زید قرظی

زامن

درسول الله صلی الله علیه وسلم داولادونو په شمیره کي اختلاف دی خو په کوم روایت چې اتفاق راغلى په هغه کي درسول الله صلی الله علیه وسلم اولاد شپږ بشودل شوی، دوه زامن او خلور لونی، خو ابن اسحاق دطاهر او طیب په نامه هم درسول الله صلی الله علیه وسلم دوه نور زامن ياد کړي دي . یو روایت لا داهم دی چې دسول الله صلی الله علیه وسلم خلور لونی او اته زامن وو . د اتفاقی خبره ده چې له ابراهیم نه پرته درسول الله صلی

الله عليه وسلم نور تول اولادونه له ام المؤمنین حضرت خدیجی رضی الله عنها خخه زیریدلی وو .

1. قاسم حضرت زینب رضی الله عنها

2. حضرت رقیه رضی الله عنها

3. حضرت ام کلثوم رضی الله عنها

4. دجتی بنخو سرداره حضرت فاطمه الزهرا رضی الله عنها

5. ابراهیم

ابراهیم

د رسول الله صلی الله عليه وسلم وروستی زوی ابراهیم دی دهجرت په اتم کال د ذی الحجی په میاشت کې زیریدلی حضرت ماریه قبطیه رضی الله عنها به په عالیه نومې خای کې او سیدله ابراهیم هم هلتہ زیریدلی خلکو به وروسته هغه خای د (ابراهیم مشربه) بلله . په رسول الله صلی الله عليه وسلم باندې دابراهیم زیری ابو رافع وکړ په زیری کې رسول الله صلی الله عليه وسلم ورتہ یو مریې ورکړ . رسول الله صلی الله عليه وسلم په اوومه ورڅ دابراهیم عقیقه وکړه دده دوینستانو په کچ سپین زریې خیرات کړل او نوم یې ورباندی ابراهیم کینبود . دابراهیم لومری دایه دحضرت ابو رافع میرمن بي بی سلمی وه ، بیا رسول الله صلی الله عليه وسلم نوموری ام سیف ته وسپاره چې دمدینې په شاو خواکی او سیدله ، رسول الله صلی الله عليه وسلم به دام سیف کورته دابراهیم دلیدو لپاره ورتلو هغه به یې په غیر کې نیولو مینه به یې ورسره کوله او بنکلولو به یې . ابراهیم دام سیف په کورکی وفات شو دوفات په مهال د دوو میاشتو او لسو ورڅو وو دزنکدن په مهال یې رسول الله صلی الله عليه وسلم خنګ ته ناست وو دجنازې لمونځ یې رسول الله صلی الله عليه وسلم اداکړ ، حضرت فضل بن عباس رضی الله عنه او حضرت اسامه بن زید رضی الله عنه قبر ته بنکته

کر . اللهم اجعله لنا شافعاً و مشفعاً د رسول الله صلی الله علیه وسلم و روسی زوی ابراهیم
 دی د هجرت په اتم کال د ذی الحجی په میاشت کې زیریدلی ، حضرت ماریه قبطیه رضی
 الله عنها به په عالیه نومې خای کې او سیدله ابراهیم هم هلتہ زیریدلی خلکو به و روسه هغه
 خای د (ابراهیم مشربه) بلله . په رسول الله صلی الله علیه وسلم باندې د ابراهیم زیری ابو
 رافع و کړ په زیری کې رسول الله صلی الله علیه وسلم و رته یو مریي ورکړ . رسول الله صلی^۱
 الله علیه وسلم په او ومه ورخ د ابراهیم عقیقه و کړه دده دویستانو په کچ سپین زرې خیرات
 کړل او نوم یې ورباندی ابراهیم کېښود . د ابراهیم لوړۍ دایه د حضرت ابو رافع میرمن بې
 بې سلمی وه ، بیا رسول الله صلی الله علیه وسلم نوموری ام سیف ته وسپاره چې د مدینې په
 شاو خواکی او سیدله ، رسول الله صلی الله علیه وسلم به دام سیف کورته د ابراهیم دلیدو
 لپاره ورتلو هغه به یې په غیر کې نیولو مینه به یې ورسه کوله او بنکلولو به یې . ابراهیم دام
 سیف په کور کې وفات شو دوفات په مهال د دوو میاشتو او لسو ورخو وو ، دزنکدن په
 مهال یې رسول الله صلی الله علیه وسلم خنگ ته ناست وو ، د جنازې لموخ یې رسول الله
 صلی الله علیه وسلم ادا کړ ، حضرت فضل بن عباس رضی الله عنه او حضرت اسامه بن زید
 رضی الله عنه قبر ته بنکته کړ . اللهم اجعله لنا شافعاً و مشفعاً

لونې

درسول اکرم ﷺ خلور لونې وې چې عبارت له فاطمه ، رقیه ، ام کلثوم او زینب رضی الله
 تعالی عنهن اجمعین خخه وې .

رقیه رضی الله عنها

رقیه رضی الله عنها هم تر بعثت له مخه زیریدلی وه لوړۍ نکاح یې دابو لهب له زوی
 عتبه سره شوې وه ، درسول الله صلی الله علیه وسلم بله لور حضرت ام کلثوم رضی الله عنها
 هم دابو لهب نیور وه ، خو له رسول الله صلی الله علیه وسلم سره ددبمنی له امله ابو لهب
 خپل دواړه زامن ددې بیبيانو طلاقولو ته اړایستل او همداسی وشول . حضرت رقیه رضی

الله عنها وروسته حضرت عثمان رضى الله عنها ته په نکاح شوه او ورسره يوځای يې جبشي ته هجرت وکړ، بیا مکې ته راغل او مدینې ته مهاجر شول، حضرت رقیه رضى الله عنها بدبر دغزا په مهال ناروغه او وفات شوه، ددې دنارو غې له امله حضرت عثمان رضى الله عنها بدبر دغزا کې او بدبر دغزا له کبله رسول الله صلی الله علیه وسلم ددې بې بې په جنازه کې ګډون ونه کړاي شوای. د حضرت رقیي رضى الله عنها په جبشه کې يو ماشوم زیږیدلی وو چې عبد الله نومیده او په شپږ ګلنۍ کې وفات شو. اللهم اجعله لنا شافعا ومشفعا.

ام کلثوم رضى الله عنها

حضرت ام کلثوم رضى الله عنها د حضرت رقیي رضى الله عنها تر وفات وروسته د هجرت په دؤیم کال حضرت عثمان رضى الله عنها ته په نکاح شوه، شپږ کاله وروسته د هجرت په نهم کال د شعبان په میاشت کې وفات شوه، د جنازې لمونج يې د بالونکي خښتن محبوب حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم ادا کړ، حضرت علی رضى الله عنها، حضرت فضل بن عباس رضى الله عنها او اسامه رضى الله عنها قبر ته بنکته کړه. انا الله وانا اليه راجعون.

د جنتي بسحۇ سرداره فاطمة الزهراء رضى الله عنها

حضرت فاطمة الزهراء رضى الله عنها تربعته وراندي زيريدلی او د هجرت په دوهم کال حضرت علی رضى الله عنها ته ورواده شوه، د حضرت فاطمې رضى الله عنها لپاره حضرت علی رضى الله عنها خپله زغره په 480 درهمه خرڅه کړه او هغه پیسې يې درسول الله صلی الله علیه وسلم حضورته راوري رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرت بلاں رضى الله عنها ته امر وکړ تر خوشبویي راوري بیا نکاح سره و تړله شوه. دواده په ورڅ رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرت فاطمې رضى الله عنها ته يو کې، يوه بستره، يو خادر، دوه میچني او يو مشک ورکړل. تر واده وروسته حضرت علی رضى الله عنها او حضرت فاطمة الزهراء رضى الله عنها له نبوي حرم خخه دباندي په يوه گوبنه کورکې او سيدل. د حضرت فاطمې رضى

الله عنها پنځه ماشومان شوي : حسن ، حسين ، محسن ، ام کلثوم او زینب ، محسن په وړوکتوب کي وفات شو . د جنتي بنخو نومورې سرداره دنهه ويستو کلونو په عمر د هجرت په یو ولسم کال دروژې په میاشت کې درسول الله صلی الله علیه وسلم تر وفات شپږ میاشتی وروسته وفات شوه . د حضرت فاطمې رضی الله عنها دوفات خبر رسول الله صلی الله علیه وسلم د خپل وفات په مهال داسي ورکړي وو ((په ما پسي به ته ژرارashi)). انا الله وانا اليه راجعون .

غزاگانی

1. د بدر وتلي غزا

2. د بني قينعاع غزا

3. د احد وتلي غزا

4. د بئر معونه پېښه

5. درجيع پېښه

6. د بنو نصيرشول

7. د خندق غزا

8. د بنو قريظه پاي

دا خبره چيره اختلافي ده چې رسول الله صلی الله علیه وسلم په خو غزاگانو کې گډون کړي
وو خوک 27 خوک او خوک یې بیا 18 بني چې مونږ له هغوي خخه لاندې یو خو
غزاگانی را اخلو :
دبدر وتلي غزا

دبدر غزا د هجرت په دوهم کال درجب مياشت وه چې مسلمانانو د کفارو په یوه تجارتی
قابله باندې چې دابو سفيان په مشری کې له شام نه مکې ته راروانه وه دبрид کولو تابيا
ونيو له 313 تنه مجاهدين چې 74 تنه پکې مهاجر او نور یې انصار وو درسول الله صلی الله
علیه وسلم په ملتیا دزرو تنوکفري لښکرو چې له هغه مهال سره سم ده رهول جنگي ساز او
سامان په درلودلو سره جګړې ته چمتو ووله مدینې خخه د باندې د مقابلې لپاره را ووتل .
در رمضان المبارك په او ولسمه ورڅ دواړه لښکري سره مخامنځ شوې ، خو ترجنگ په مخته
شپه کې باران وشو ، د مسلمانانو د لوري شګلنې خمکه کلکه او د مشرکانو د لوري خمکه

ختې شوه په همدي شپه صحابة کرام بې غمه ويده شول ، خو رسول الله صلی الله علیه وسلم توله شپه له الله تعالی سره په راز او نياز کې رنه تيره کړه ، د قریشو لبکر ته ارام ورپه برخه نه شو ، سهار دومره زړه نازره وو چې د مسلمانانو لبکر ورته په سترګو ډير بنکاریده ، جګړه پیل شوه ډير ژر د قریشو مشران ووژل شول ، او لبکري یې زړه ماتي او تیښته پرې ګډه شوه ، د قریشو له لوري اویا تنه چې ډيري یې مشران وو ووژل شول او همدومره بندیان شول ، له مسلمانانو خڅه خوار لس تنه شهیدان شول چې شپږ تنه پکې مهاجر او اته تنه انصار ووبادي ډول دا خونړۍ جګړه د مسلمانانو په بري سره پای ته ورسیدله .

د بني قينعاع غزا

خنګه چې د مدینې منورې ډيري او سیدونکي يهودان وو په دوي کې بني قينعاع بني نصیر او بني قريضه غتې کورنۍ وي ، د بني قينعاع د کورنۍ خلکو زرگري کوله ، او په نورو يهودانو کې دوي زړه ور او جنګيالي وو ، له دي کبله لوړۍ دوي د جګړې داعلان جرات وکړ ، او د پیغمبر صلی الله علیه وسلم له لوري ورسره شوی ترون یې مات کړ ، د بدر د جنګ په شپو کې نوموري کورنۍ خپله کينه بنکاره کړه ، او ګړېر یې جوړ کړ ، ورسره د اپښه هم وشوه چې يوه مسلمانه ميرمنه د يهودو هتي ته ورغله ، هغوي د دي ميرمنې بې پتی وکړه ، يو مسلمان چې هلته ولاړو هغه يهودي یې ووازه ، او يهودو بیا هغه مسلمان شهید کړ . کله چې رسول الله صلی الله علیه وسلم خبر شونو ورغى او يهودانو ته یې وفرمايل :

ای له خدايه وویرېرئ داسې ونه

شي لکه د بدر په خلکو چې وشول

او په تاسي عذاب رابنکته شي

. يهودانو په خواب کې ورته وویل : مونږ قريش نه يو ، که له مونږ سره مو شخره پینښه شوه نو مونږ به تاسو ته وبنیو چې جنګ خه ته وايی ؟ کله چې د يهودو له لوري ترون مات شو ، رسول الله صلی الله علیه وسلم هم دي ته ارشو چې له دوي سره جنګ وکړي . يهودان یې کلابند کړ او دا کلابندی تر پنځلسو ورخو او برده شوه ، وروسته په دي راضي شول چې هره

پریکره رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم وکری مونبی منو عبداللہ بن ابی چې د دوی سوگندي وو رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم ته وویل چې دوی دی جلاوطنه شي، هماغه وو چې دایهود چې اووه سوه تنه وو او دریو سوو تنو پکې زغري اغوستي وي ده جرت په دوهم کال د(وروکي اختر) په میاشت کې دشام اپوندي سیمې (اذرعات) ته وشول شول

د احد وتلي غزا

دا احد غزا د بدر په غزا کې چې کله قريشو ماتې خورله او ډيری مشران يې د جنگ په ډګر کې ووژل شول، نو دوی هم دکسات اخستلو لپاره هلي خلې پیل کړې، هغه تجارتی کاروان چې دابو سفیان په مشری له شام خخه راغلی وو، توله ګته يې د جنگ په تیاري خرڅه کړه. حضرت عباس رضی اللہ عنہ چې مسلمان شوی وو، خولا هم په مکه کې اوسيده، دیو ليک له لاري رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم ددې لښکر له خرنګوالي نه خبر کړ، رسول الله صلی الله علیه وسلم هم دحال احوال معلومولو لپاره خوک واستول، هغوي خبر راوهچې قريش احد ته نژدي رارسیدلي دي. احد د مدینې شمال لوري ته یو نيم ميل لري پروت د یو غره نوم دي. له ډيری صحابة کرامو سره تر مشوري کولو وروسته رسول الله صلی اللہ علیه وسلم ده جرت په دریم کال دشوال په میاشت کې د جمعې په مبارکه ورځ له یوزر تنه نبوي لښکرسه له مدینې نه دباندي ووت، خو د منافقينو مشر عبداللہ بن ابی ابن سلول له خپلو دریو سوو ملګرو سره بيرته راستون شو، نوله دی امله رسول الله صلی الله علیه وسلم سره اووه سوه تنه پاتې شول، چې په هغوي یواحې سلو تنو زغري درلودي. رسول الله صلی اللہ علیه وسلم د احد غره تر خنگ لښکر داشان برابر کړ چې شايي غره ته شوه، او د لښکر صفونه (مقدمه، ميمنه، ميسره، او خلفيه) يې تيار کړ او قومندانان يې معلوم کړ. رسول الله صلی اللہ علیه وسلم پنځوس تنه د حضرت عبداللہ بن جبیر رضی اللہ عنہ په مشری دغره ده ګه کنډاو د ساتلو لپاره و ګمارل چيرې چې دشا له لوري د قريشو د بريد ويره او ورته ويې فرمایل: که په مونږ هرڅه کيدل خو چې تاسي هغه ځای پري نبردي، جنگ په پیل کې ځان ته ځانته وو، خو وروسته صفونه سره ګډشول، د قريشو بيرغ ورونکي په یو بل پسې ووژل شول، حضرت علي او حضرت ابو دجانه رضي الله عنهمما هم

ددبمن په لبکر کې لاري جورې کړي ، خود دبمن پښې سستې او تیبنتې ته اړشول خو مسلمانانو په غنیمت ټولولو لاس پوري کړ واو دغره دکندو ساتونکو چې همدا حال ولید نو پوه شول چې مسلمانان بريالي شوي او دغنمیت غونډولو مهال دی ، که خه هم حضرت عبد الله بن جبیر رضی الله عنہ ورته دنه تللو ډير وویل ، خوهغوي لارل یواخې حضرت عبد الله بن زبیر رضی الله عنہ له لسو تنو سره پاتې شو ، کله چې خالد بن ولید (چې هغه مهال لا نه وو مسلمان شوي او د کفارو له لوري راجنګیده) هغه کندو خالي ولید نو له نورو سپرو سره په همامغه کندو راواونت ، کوم کسان چې هلتہ پاتې وو هغوي شهیدان کړل ، او د جنګ ډګرته یې خان را اورساوه ، قريش یې بيرته سره راتول او نوی جنګ پیل شو ، مسلمانانو چې دغنمیت غونډولو له امله وسلې له خانه لري کړي وي ، دومره وارخطا شو چې خپل او پردي یې نه پیژندل ، په همدي وارخطايی کې خو تنه مسلمانان پخپل منځ کې شهیدان شول . جنګ دومره تيز شو چې آن درسول الله صلی الله علیه وسلم په بنکلي رخسار هم دوینو لاري جورې شوي ، او داغړ پورته شو چې محمد صلی الله علیه وسلم شهید شو ، خو خو تنه وو چې له خپل څانونو یې درسول الله صلی الله علیه وسلم دساتلو ډال جورکړي وو . په نوموري جنګ کې اویا تنه مسلمانان شهیدان شول ، چې ډير یې انصار وو ، درسول الله صلی الله علیه وسلم تره حضرت حمزه رضی الله عنہ هم دشهیدانو دکاروان ملګرۍ وو ، چې هندي (دابو سفیان میرمنې) دحضرت حمزه رضی الله عنہ نس خیرې او ځیگر یې را وایست او خوله یې پري ولګوله . (علماءو ليکلي چې کله هندي ايمان را پر نو رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته و فرمایل چې ماته مه رامخامنځ کېره ، هغه وو چې هندي به چیري رسول الله صلی الله علیه وسلم ولیدنو لاره به یې ورڅه چپوله) دجنګ په پای کې رسول الله صلی الله علیه وسلم خو تنه و تاکل ترڅو ددبمن خارنه وکړي ، پخپله رسول الله صلی الله علیه وسلم هم دوهمه ورڅه آن تر اتو مليو پوري ددبمن خارنه وکړه . همدا جنګ وو چې د مسلمانانو دبې وزلي توب او تشن لاسي له امله دحضرت مصعب بن عمیر رضی الله عنہ شهید وجود نیم په کفن او نیم په وښو پت کړای شو . که خه هم داحد په غزاکې مسلمانانو ته دسر ډير تاوان ورسیده ، خو ماتې یې خورلې

نه ده، ئىكە له جنگ پلوه دماتى دوه شرطونه دى : ۱) داچى دەھەنە ھيوا دخاۋەرە ونيسى - ۲) داچى دەھەنە ھيوا دپۇخ ورک كېرى . خو مشرکانو نە مدینە ونىولە او نە يې دەسلىمانانو پۇخ ورک كەر، ئىكە پە ھماقىپە ورخ داسلامى لېنكر او ياتنە صحابە كرام رضى الله عنهم دەبىمن دخارنىپ لپارە روان شول .

دېئر معونە پېپە :

دەھىرت پە خلورم كال دصىرف پە مياشت كې دكلاپ دكۈرنى مشرابو براء رسول الله صلى الله علیه وسلم تە راغى او عرض يې و كېچى : لە ما سەرە يو خوتىنە و لېيە تە رەخۇ زما قىيلى تە داسلام بلنە ورکىرى . رسول الله صلى الله علیه وسلم ورته و فرمایل : زە دنجد لە لورى پە ويرە كې يەم، ابو براء و ويل : دەھەنە خاي دخللىكى ضامن زە يەم . درسول الله صلى الله علیه وسلم ويرە ئىكە وھ چى عامر بن طفیل دنجد دىسيمى مشررسول الله صلى الله علیه وسلم تە ويلى ووچى : زما او ستا تە منع درې خېرىدى، لوڭرى داچى : دكلىو او بانلۇ و مشرى بە ستا وي، او دېنبارونو مشربە زە يەم، دوھەن داچى تەنخىل خان وروستە ما خەلیفە كە دانە منل كېرىي نودرىيمە خېرى داچى تۇل غەطفان بە راتىول او سخت برىيد بە درباندىپە و كېرى . كەنە چى رسول الله صلى الله علیه وسلم لە ابو براء سەرە او ياتنە صحابە كرام و استول، او هەغۇي بېئر معونە نومىپە خاي تە ورسىدل، نو دحضرت حرام بن ملھان رضى الله عنھە پە لاس يې درسول الله صلى الله علیه وسلم ليك هەمدىپە عامر تە و استاوه عامر حرام رضى الله عنھە شەھىد كەراو لە شاۋ خوا كۈرنىيۇ نە يې يوللىنكر تىار كە، عامر لە هەمدىپە لېنكر سەرە دېئر معونە پە لورى رارowan شو، صحابە كرام رضى الله عنھەم دحضرت حرام رضى الله عنھە دراتلۇ پە هىلە وو خو داچى خندا يې و كې نو ورپىپە روان شول، پە لارە دعا مر لە لېنكر سەرە مخامنخ شول دعا مر لېنكر دوى تۇل ونىول او هلته يې شەھىدان كېل، خو يو تن عمر و اميە ترى ۋوندى پاتى شو، او هەغە هەم داسې چى عامر ورته و ويل چى زما مور دىيە مريي دازادولو نذر منلى وو نو زە تا ازادوم . رسول الله صلى الله علیه وسلم چى لە نومۇرپە پېپە خېرىشۇ نو دېر وغىمىدە، او يوھ مياشت يې دسھار پە لمانھە كې دې تىرى كۈونكۈ تە بىراوپە كولپە .

درجیع پیښه :

د بیر معونه له پیښې سره نژدې درجیع پیښه هم یوه زړه دردونکې پیښه ده . د عضل او قاره دکورنيو خو تنه راغل او رسول الله صلی الله علیه وسلم ته یې عرض وکړ چې له مونږ سره یو خو تنه د تبلیغ لپاره ولیره، رسول الله صلی الله علیه وسلم ورسره د حضرت عاصم بن ثابت په مشری لس تنه صحابه کرام واستول، کله چې دا مبلغین رجیع نومې خای ته ورسیدل نو دې کسانو ورسره ټګي وکړه، او د بنو لحیان کورنۍ یې و لمسلو له ترڅو دا مبلغین شهیدان کړي، هغه وو چې د بنو لحیانو دوه سوه کسان ورپسې راووتل خو دا مبلغین ورڅخه یوې غونډای ته وختل، کفارو ورته وویل رابستکه شئ مونږ تاسې ته پناه درکوو، حضرت عاصم رضی الله عنہ ورته و فرمایل: مونږ له کفارو خخه پناه نه غواړو جګړه و نښته او دامبارک مبلغین شهیدان شول، یواځی دوه تنه حضرت خُبیب او حضرت زید رضی الله عنہما دکفارو په خبره تیروتل، او له غونډای خخه رابستکه شول، د بنمنانو د هغوي متې وروترلې او مکې ته یې بوتلل . خنګه چې حضرت خُبیب رضی الله عنہ داحد په جنګ کې حارت نومې کافر وژلی وو، نو نوموری هم د حارت زامنو واخیست، خو یې د خپل پلار په کسات کې ووزنې، کله چې دې کسانو حضرت خُبیب رضی الله عنہ دوزلو په موخه د حرم له پولو خخه د باندې بوتلو، نو حضرت خُبیب رضی الله عنہ ورته و فرمایل: اجازه راکړئ چې دوه رکعته لمونځ وکړم، وژونکو ورته اجازه ورکړه، حضرت خُبیب رضی الله عنہ دوه رکعته لمونځ اداکړ او ورته وویل: زما زړه غوبنتل چې ډیر لمونځ وکړم خو ستاسې به د اخیال شي چې له مرګه ویرېږي (حکه نو په همدي دوو رکعونو بسنې کوم). له همدي مهال راپدیخوا چې خوک وژل کېږي نو تر وژل کيدو مخه دوه رکعته لمونځ اداکول ورباندې سنت بلل شوي ترڅو د حضرت خُبیب رضی الله عنہ دایاد په امت محمدی کې دیوه بنندونکې د بنندوینې د علامې په توګه تر قیامته پوري جاري پاتې شي . د شهادت نه لې وړاندې حضرت خُبیب رضی الله عنہ د اشعر ووایه:

لستُ أَبَالِي حِينَ أُقْتَلُ مُسْلِمًا عَلَى أَيِّ شِقٍ كَانَ اللَّهُ مَصْرَعَ . وَذَلِكَ فِي ذَاتِ الْأَلَهِ وَإِنْ يَشَاءُ يُبَارِكُ عَلَى اوصالِ شِلُو مُمَزَعَ

ژباره: کله چې زه دپالونکي خښتن په لاره کې وژل کیرم نو بیا هیخ پروا نلرم چې په کوم اړخ به ووژلی شم. او که خدای غواړي نوزما په غوڅو اندامونو او بندونو به برکت وکړي. حضرت زید رضی الله عنہ بیا صفوان بن امیه دوژلو لپاره واخیست، دهجه دوژلو پر مهال دقریشو ډیرو مشرانو دهجه ننداره کوله. کله چې وژونکي توره راواخیسته، «ابو سفیان وویل: ریښتیا ووایه! که پدې مهال کې ستا په ځای محمد (صلی الله علیه وسلم) وژل کړل شوی وای نو داکاربه تا خپله نیکمرغی نه وه ګنه؟» حضرت زید رضی الله عنہ ورته وویل: زما دې په خدای جل جلاله لوړه وي، چې زه پدې خبره هم سر ورکولو ته تیار یم چې دمحمد صلی الله علیه وسلم په پښه کې اغزی ولاړ شي، په همدي مهال کې دصفوان مریي (نسطاس) دهجه سر وواهه. انا الله وانا اليه راجعون.

د بنو نصیر شپل:

له یهودانو سره داترون هم شوی وو چې که دکومې وینې بیه دمدینې په هستوګنو راتله نو هره کورنۍ به خپله ونده ورکوي، کله چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د دوو تنو دوینې دې په دورکولو لپاره بنو نصیر ته ورغی، نو که خه هم په بنکاره ډول خو یهودانو دا غوبښته ومنله، خو په پتې یې یو سپړی چې عمرو بن حجاش نومیده، دخونې دوهم پورته خیژولی وو، او ورته ویلي وو چې محمد (صلی الله علیه وسلم) دهمندې خونې سیوري ته ولاړدی، له هغه بامه ډبره ورباندې راواچوه ترڅو ووژل شي، خو رسول الله صلی الله علیه وسلم ته دا دسيسه کشف شوه او په سملاسي ډول مدینې ته ولاړ. همداراز بنو نصیر له قريشو سره دمسلمانانو په خلاف په یوه بله دسيسه کې هم ګډون درلود چې دمسلمانانو پت ځایونه یې ورته بندولي وو، سربيره پر دې دیهودو همندې قبيلي رسول الله صلی الله علیه وسلم ته یو پیغام هم راستولی وو چې له دیرشو کسانو سره راشه او مونږ به هم ديرش تنه پوهان درولو، که هغوي ستا خبرې ومنلي نو موږبه هم اسلام راوړو. رسول الله صلی الله علیه وسلم ته دا

خرگنده وه چې د دیوی دبغاوت هود کړي ،نو په خواب کې یې ورته وویل : تر خو تاسې له ما سره یو بیل تړون نه وي کړي زه په تاسې باور نلرم . بنو نصیر د تړون له کولو په شا شول سره له دې چې د دیوی دینی ورونو (بني قريظه) همداسې تړون کړي وو . بل خل یې بیا رسول الله صلی الله علیه وسلم ته پیغام راولیږه چې ته هم درې کسان راوله مونږ به هم درې کسان پوهان درولو نو که هغوي ستا خبر ومنله نو مونږ به هم اسلام راوړو ،رسول الله صلی الله علیه وسلم دهغوي دا خبره ومنله ،خو په لاره چا خبر ورکړ چې یهود توري په لاس درته ولاړ اوستا دوزلو اراده لري . د بنو نصیر و د دې شرارتونو لامل دا وو چې یو خو ددوی کلاوی ډیری کلکي وي او له جنګ خخه نه ویریدل ، او بل دوی ته د منافقينو مشر عبدالله بن ابی تھر وھلی وو چې د چا خبره مه منې که جګړه ونښته نو بني قريضه به هم ستاسي ملاتړ وکړي او زه به هم له دوو زرو کسانو سره ستاسي ملاتړ ته درودانګم . خو کله چې اسلامي لښکر درسول الله صلی الله علیه وسلم په امر د دوی کلاګانې محاصره کړي نو نه یواحې داچې بنو قريضه یې ملاتړ ونه کړ بلکه د منافقينو رئيس عبدالله هم په بنکاره ډول له مسلمانانو سره د جګړې کولو خواک نه درلود . محاصره پنځلس ورڅې اوږدې شوه په پای کې بنو نصیر پدې راضي شول چې هر خومره سامان په اوښانو وړاي شي هغه دې یوسې او له مدینې خخه دې جلا وطن شي . د یهودو د نومورې کورنۍ ډير کسان خېږتله ولاړل ، او په هغوي کې سلام بن ابی الحقيق ، کنانه بن الریبع ، او حیی بن اخطب غوندي یهودي سرداران هم وو ، چې په خېږت کې یې دو مره درناوی وشو ، چې د خېږي هم دوی د خپلو مشرانو په توګه ومنل . د هجرت په خلورم کال دریبع الاول په میاشت کې بنو نصیر و شړل شول ، او مسلمانانو ته له دوی خخه پنځوس زغرې پنځوس خولونه ، او درې سوه خلويښت توري په غنیمت پاتې شوې . والحمد لله علی ذلك .

د خندق غزا :

د خندق غزا کله چې بني نصیر له مدینې نه وو تل ، نو د اسلام پر خلاف یې په یو لوی سازش لاس پوري کړ ، لومړۍ د دې یهودو مشران مکې ته ولاړل او قريشو ته یې وویل : که تاسو راسره مرسته وکړئ نو مونږ به د مسلمانانو جرپې وباسو ، قريشو همدا ورخ غونښله

دهمدي ليدنو كتنو پايله دا شوه چي قريشو خپل او يهودو خپل سوگندي سره را توول کول
، خو تر 24000 دير پوخ په مدینه باندي دبريد کولو لپاره چمتو شو . رسول الله صلي الله
عليه وسلم چي خبر شو نو له صحابه کرامو سره يې مشوره وکره ، دحضرت سلمان فارسي
رضي الله عنه په رايه دخندق په کندلو پريکره وشه ، دمداني په بشار دريو لو رو ته کلاگاني او
ونې درلودي خو شمال لوري خلاص وو، همدي لوري ته دخندق په کندلو پيل وشه
رسول الله صلي الله عليه وسلم دخندق نقشه پخپله وبنو دله په اوسي حساب دا خندق
شپر کلو متنه او برد او پنځه شرعی گزونه کلوي وو . ده جرت په پنځم کال د ذي قعدي د
مياشتي په اتمه نيته دخندق کار پيل شو ، رسول الله صلي الله عليه وسلم هرو لسو تنو ته لس
گزه خمکه دکندلو لپاره معلومه کره ، او پخپله هم په کار لګيا وو ، صحابه و به دکار په ترڅ
کې دا ترانه ويله : نحن الذين بايعوا محمدا علی الجہاد ما بقینا ابدا .
مونږ هغه کسان یوچي له محمد صلي الله عليه وسلم سره مو تر خپله ژونده پوري دجهاد
کولو یعت کړي . رسول الله صلي الله عليه وسلم به ورته په خواب کي دادعا بدراګه کوله :
اللهم لا اجر الا اجر الآخرة فاغفر الانصار والمهاجرة . اجر خو د آخرت غوره
دي نو اي خدايه ته بښنه وکره انصارو او مهاجرو ته . که خه هم دوي به دلوري له کبله په
نسونو پوري کاني ترلي وو ، خو بياهم دخندق کار په شلو ورخو کي د دريو زرو تنو په
مبارکو لاسونو پاي ته ورسيده . مسلماني ميرمني او ماشومان دښار خوندي کلاگانو ته
بوتلل شول او هلته دښو قريظه دي هودو دبريد له ويرې دوه سوه ته دحضرت سلمه بن
الاكوع رضي الله عنه تر مشرى لاندي سنگري شول ، نور لښکر د (سلع) نومې غونه اي په
لمن کې مورچي و وهلي . دمسلمانانو په لښکر کې خينې منافقين هم وو ، چي په یوه او بله
بهانه به یې اجازه غونښله او دلښکر له صفونو خخه به وتل ، او دنورو يهودو په لمسون بنو
قريظه هم دمسلمانانو په مقابل کې ودریدل . کله چي دابو سفيان په مشرى دکفار و وسله
وال لښکر په خورا جوش او جذبه مدینې ته را ورسيدل نو له خندق سره مخامخ هک پك
پاتې شول . دخندق خوا ته یې خيمې و وهلي او له هغه ئایه به یې غشي ويستل ، خو دوه
خلې سخته هم وشه یو ورڅ داسي چي دکفار و مشرانو دیوې یوې ورڅي د جګړې

لپاره تپرونه و وهل او هره ورخ به یې بې شمیره غشی د مسلمانانو په لوري ويستل . دوهم خل د تیري کونکي لبکر وتلي اتلان له خندق خخه راپوري وتل او دنه لورته په جگړه لګيا شول په دوى کې عمرو بن عبدود ، نوغل او ضرار هم وو ، خود دوى په مقابل کې حضرت علي او حضرت عمر رضى الله عنهمما په خورا میرانه وجنگیدل ، عبدود او نوغل ووژل شول او ضرار په تیبنته بریالی شو . دا ورخ خورا سخته ورخ وه ، مشرکینو له هر لوري غشی ويستل په همدي ورخ له رسول الله صلی الله علیه وسلم خخه پرله پسې خلور لمونځونه قضا شول ، حکه دغشو دباران له کبله هیچا هم له خپل سنگر خخه سر نه شوای راپورته کولای ، خومره چې جگړه او بر ديدله هغومره کفار وارخطا کيدل ، حکه د خلرویشت زره پوچ توبه او خرڅ مخ په تمامیدو وو . د پالونکي خبتن په قدرت یوه شپه داسې باران او بدلی ووریده چې د مشرکینو د خیمو مراندې یې غوش او د خوراک خبناک لوښی یې په بل لوري ورته واپول په همدي حال کې مشرکین په دې ویره کې وو چې مسلمانان برید ونه کړي ، نو په سبا یې دماتي او بيرته تلو نغاره وغږوله ، پدې توګه له یوې میاشتې محاصرې خخه وروسته مدینه له کلابندي خخه خلاصه شوه ، د دې تیري کونکي لبکر په وارخطایي کې د نعیم ابن مسعود اشجاعی کردار هم دستاني و پدې . ابن مسعود یو غطفاني رئیس وو ، نوموری مسلمان شوی وو خو یهود او قريش ورباندې خبر نه وو ، او ده ورسه اړیکې درلودې ، ابن مسعود بنو قريظه یهودوته چې لا په مدینه کې وو وویل : تاسې او مسلمانان دیوه بنار او سیدونکي یاست ، که قريش او نور یهود ماتې و خوری نو ستاسي ژوند سختيري ، د دې لپاره چې قريش تل در سره مرسته ولري له هغوي خخه خو تنه یرغمل کینوئ ، بیا قريشو ته ورغی او ورته ویې ویل : بنو قريظه په تاسو باور نلري هغوي وايې که تاسو له مونبو سره په ژمنه ولا پرياست نو خو تنه راسره ګرو (یرغمل) واوسې . قريشو چې دا خبره واوريده په بنو قريظه پې باوره شول او دازموينې لپاره یې ترې وغوبنتل خو د شبې په ورخ په مسلمانانو برید وکړي ، یهودو مخالفت وکړ چې پدې خه سره د دوې تر منځ بې باوري لاهم ډيره او د قريشو ملا سسته شوه . د خندق د جنګ دوهم نوم احزاب هم دی ، حکه پدې جنګ کې د عربو او یهودو ډیرو کورنيواو ډلو تپلو

گدون کړی وو پدې جنګ کې شپر تنه مسلمانان شهیدان او اته تنه مشرکین ووژل شول، خو د (اوسم) د کورنۍ مشر او د انصارو یو غښتلي مت حضرت سعد بن معاذ رضي الله عنه پدې جنګ کې تېي او خورخې وروسته د همدي تې له امله په شهادت ورسیده . انا الله وانا اليه راجعون .

دبنو قريظه پاى

له یهودو سره چې کوم تړون شوی وو نو بنو قينقاع هغه د بدر او بنو نصیر د احد په ورخ مات کړ، له همدي کبله دادواړه یهودي کورنۍ له مدینې خخه جلا وطنې شوې بنو قريظه د خندق غزا په پیل کې د مسلمانانو لوري ونيو، د جنګ په جريان کې یوه یهودي خان هغه کلاوو ته ورساوه چيرې چې مسلماني ميرمنې او ماشومان اوسيدل، هلتہ حضرت حسان رضي الله عنه پهه کوله، خو داچې په جنګ کې دیوې پیښې له کبله یې ونه شوای کولای هغه یهودي ووژنې، حضرت صفيي رضي الله عنها د حضرت حمزه رضي الله عنه خور بي بي هغه یهودي وواژه، توره یې ترې په غنيمت کې واخيستله اوسرې د کلا شاته وغور خاوه، یهود پوه شول چې د لته هم وسله وال کسان شته خکه یې نو بريد ونکړ . د جنګ په مهال کې رسول الله صلی الله علیه وسلم د بنو قريظه یهودو ته حضرت سعد بن معاذ او حضرت سعد بن عباده رضي الله عنهمما ورواستول، خو هغوي ته ليکل شوی تړون ورياد کړي، خو هغوي وویل محمد خوک دی او تړون یې خه شی دی؟ خکه نو دې یهودو د خندق په جنګ کې عملا برخه واخيسته او دماتي پر مهال یې هم د اسلام لوی د بنمن د بنو نصیر د جلا وطن شوو یهودو مشر حیي بن اخطب له خانه سره راوست، حیي بن اخطب د جلا وطنې په مهال ژمنه کړي وه چې د مسلمانانو په خلاف به د چا مرسته نه کوي خو په نوموري جنګ کې یې نه یواخې داچې د قريشو مرسته یې وکړه بلکه د مسلمانانو حليف (سوګندې) یهودبني قريظه یې هم جنګ ته ولمسولو . د خندق د جګړې په پاى کې رسول الله صلی الله علیه وسلم امر وکړ چې وسلې مه بردي او په بنو قريظه بريد وکړئ د لښکر په وړاندې حضرت علي رضي الله عنه د هغوي کلاګانو ته ورسيد، که بنو قريظه بیا هم د روغې جوړې لاره نیولي واي شونې وه چې امان یې موندلې واي، خو دوی د جنګ

تیاري نیولی وه او دحضرت علی رضی الله له رسیدو سره سم یې د رسول الله صلی الله علیه وسلم په شان کې ستغی سپوری وویلی . درسول الله صلی الله علیه وسلم په امر یې کلاگانی محاصره شوې او دا محاصره تر یوې میاشتی او بوده شوه په پای کې یهودو وویل هره پریکړه چې سعد بن معاذ رضی الله عنہ وکړي مونږ یې منو ، (هغه مهال حضرت سعد بن معاذ رضی الله عنہ زخمی وو شهید شوی لا نه وو ،) یهودو فکر کاوه چې له سعد رضی الله عنہ سره د هغوي د نیکيو له امله چې بنايی په یوه مهال به یې ورسره کړي وي له کبله ممکن حضرت سعد د دوی په ګټه یوه پریکړه وکړي خو داسې ونه شول بلکه : حضرت سعد بن معاذ رضی الله عنہ پریکړه وکړه چې د بنو قريظه یهودو جګړه مار کسان دې ووژل شي ښئي او ماشومان دې بندیان او مال دې غنیمت ونیول شي . دا پریکړه حضرت معاذ رضی الله عنہ د تورات له حکم سره سمه وکړه رسول الله صلی الله علیه وسلم ته به چې په هغه مهال کومه خبره بسکاره نه وه راغلې نو د تورات احکام یې عملی کول خکه یې نو پدې پریکړي سره حضرت سعد رضی الله عنہ ته وویل چې تایوه اسمانی پریکړه وکړه . د بنو قريظه یهودو دا پریکړه ومنله او خانونه یې دوژلو خای ته حاضر کړل ، ددې پریکړي په کولو سره د بنو قريظه مسائله پای ته ورسیده .

مەرینە

د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم آرامىخاى

ناروغى

د خار شنبى په ورخ چې د صفر د مياشتى اتلسمه يانولسمه نىته وه، رسول الله صلی الله علیه وسلم جنت البقع ته چې د عامو مسلمانانو هدىرە وە ولار، كله چې لە هغە ئايىھە راستون شونو ناروغە شو، د حضرت ميمونى رضى الله عنها كرە يې شېھ تىرە كرە، د دوشنبى په ورخ درسول الله صلی الله علیه وسلم ناروغى زياتە شوھ، او د نورو بىيانو پە خوبىسى د حضرت عايىشى رضى الله عنها كرە ولار، ترخو پوري چې يې د گەرخيدو خواك درلود نو مسجد تە بە يې تشريف ورلو، وروستنى لمونئ د مابنام لمونئ وو چې مسلمانانو پە رسول الله صلی الله علیه وسلم پسى ادا كە. دامهال درسول الله صلی الله علیه وسلم سر خوربىدە او تېلى يې وو، همدا شېھ ما خوستن وار پە وار بې هوپى ورباندى راتلە، او امر يې وکەر چې حضرت ابو بکر صديق رضى الله عنھ دې لمونئ ورکەرى. بلە ورخ ماسپىسبىن درسول الله صلی الله علیه وسلم ناروغى يوخە كمە وە، غسل يې وکەر، د حضرت عباس او حضرت علي رضى الله عنھماپە او برو باندى يې خان تكىيە كە او جۇمات تە ولار، هلتە دابو بکر رضى الله عنھ پە امامت لمونئ ولار وو، چې دەغە ترخنگ كىنast او خلکو تە يې لمونئ ورکەر، وروستە يې يوه لنده خطبە وو يە، دادرسول الله صلی الله علیه وسلم وروستى خطبە وە چې پكى يې و فرمایىل: (خدايى جل جلالە يوه بندە تە واك ورکەرى چې د دۇنياوى نعمتو نو او ياهىم د خدai لە لورى دا خىروي نعمتو نو لە منئ نه يوخوبىن كەرى. بندە هغە شيان دخان لپارە غورە كېل چې لە آخرت سره ارىكى لرى). حضرت ابو بکر صديق رضى الله عنھ وژپل خكە پوھ شو چې هغە بندە پخپىلە رسول الله صلی الله علیه وسلم دى، رسول الله صلی الله علیه وسلم دابو بکر صديق رضى الله عنھ پە اړه و فرمایىل ترتىلولو زيات چې زە دچا لە شتمىي او ملگرتىيا خخە خوبىن يم هغە ابو بکر دى). همداراز يې پە خطبە كې دانصارو پە هكىلە و فرمایىل:

(ای خلکو زه دانصارو په هکله تاسی ته وصیت کوم، عام مسلمانان به ډیریری خو انصاربه دومره لړو شي لکه په خورو کې مالګه، انصارو خپله دنده تر سره کړه، اوس په تاسو دهغوي دپور پري کول فرض دي، انصار زما په وجود کي دمدادي په خير دي، هرڅوک چې ستاسو دګټو او تاوان واکدار (خلیفه) وي نو دهغه دا دنده ده چې که هرڅوک په انصارو کې بنه وي ومني، او که له چا خخه کومه تیروتنه شوي وي نو هغه دي وښي .) رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم تnarوغتیا یوه ورڅ وړاندې حضرت اسامه رضی اللہ ته امر کړی وو چې درومیانو جګړی ته لارشي، خو دهغه له قوماندې خخه دنوموري دخوانی له کبله شکایت وکړ، رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم په دې اړه پخپله خطبه کې وویل : (که داسامه په سرداری تاسی نیوکه لرئ نو دده دپلار په سرداری هم تاسی نیوکې کولې زما دې په سپیخلي خدای لوړه وي چې اسامه د دې دندې حقدار او مستحق دي، هغه په ما ډیر ګران دي، او تر دې وروسته به هم په ما ګران وي .) رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم دخطبې په ترڅ کي داهم وفرمایل : (د حلال او حرام نسبت دې ماته نه کېږي، ما هغه خه حلال کړي چې خدای جل جلاله پخپل کتاب کې حلال کړي، او ما هغه خه حرام کړي چې خدای جل جلاله حرام کړي دي). رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم دا هم وفرمایل چې : (ای دخداي دیغمبر لورې فاطمي ! او اى دخداي دیغمبر عمې صفې ! دخداي او آخرت لپاره خه عمل وکړئ زه تاسی له خدای جل جلاله خخه نشم خلاصولي). د نوموري خطبې له ويلو وروسته رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم بيرته دحضرت عايشې رضی اللہ عنها کورته تشریف یووړ، دناروغتیا په نا کرارۍ کې نبوی ذات ته ورپه یادشول چې خه اشرفی یې له بي بي عايشې سره اینې وي هغه یې راوبلله اوورته ويې فرمایل : (عايشې ! هغه اشرفی چېږي دي ؟ محمد(صلی اللہ علیہ وسلم) به له خدایه جل جلاله سره پداسې حال کې وويني چې دې په هغه بد ګمانه وي، لاره شه او هغه دخداي جل جلاله په لاره کې خيرات کړه .) ددوشنې په سهار چې درسول الله صلی الله علیه وسلم دناروغتیا دیارلسمه شپه وه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم دخپل کور له وره (دروازې) نه پرده پورته کړه، ويې لیدل چې خلک په لمانځه ولاړدي، ډیر خوبن او موسکی شو، حضرت

ابوبکر صدیق رضی الله عنہ فکر و کړ چې رسول الله صلی الله علیه وسلم لمانځه ادا کولو ته راخي ځکه يې نو و غونبنتل چې شاته شي، خو رسول الله صلی الله علیه وسلم په اشاره پوه کړ چې لمونځ ورکړي، رسول الله صلی الله علیه وسلم بيرته حجري ته ننوت، دا هغه وروستني لیدنه وه چې صحابة کرامو له نبوي سپیخلي خيري نه وکړه.

د مړینې کال

رسول الله صلی الله علیه وسلم به هر کال دروژې په میاشت کې لس ورڅې په اعتکاف کي تیرولي، خو په ورستني روژه کې شل ورڅې په اعتکاف کې کیناست، رسول الله صلی الله علیه وسلم به هر کال دروژې په میاشت کې یو خل دحضرت جبرايل عليه السلام له خولي نه قرآنکريم اوږيده، خو د ورستني کال په روژه کې يې دوه ځلې واوریده. دوروستني حج او په ځينو نورو خطبو کې رسول الله صلی الله علیه وسلم ځيني داسې خبرې کړي وې چې هغه د مړینې يادونه وه، لکه چې دحج په وروستي خطبه کې يې وفرمایل: (زه ددي خبرې هيله نلرم چې په راتلونکي کال کې له تاسي سره ولیدلای شم، بنايی تر دې وروسته حج ونه کړاي شم.) دحج د فريضې داداکولو ترراتګ وروسته رسول الله صلی الله علیه وسلم داحد د شهيدانو هدیرې ته ورغى، او هلتې يې هم داسې خطبه وویله چې ګواکې خوک له مړو او ژوندو سره په مخه بنه کوي، رسول الله صلی الله علیه وسلم د صفر د میاشتې په اولسمه يا اتلسمه نیټه حضرت اسامه بن زید رضی الله عنہ ته وفرمایل: (ته له لښکر سره لارشه او له هغو شریرو خلکو خخه دې دپلار کسات واخله.) دموته په وتلي جنګ کې حضرت زید رضی الله عنہ شهید کړاي شوی وو، ځکه نو رسول الله صلی الله علیه وسلم حضرت اسامه بن زید رضی الله عنہ ته هلتې د بیا تللو امر وکړ.

تجهيز او تکفين

د سې شنبې ورڅ د تجهيز او تکفين ورڅ و هضرت علي رضی الله عنہ، فضل بن عباس رضی الله عنہ، او حضرت اسامه بن زید رضی الله عنہ غسل ورکړ په همدي مهال کې حضرت عباس رضی الله عنہ هم حاضر وو، او یو انصاري حضرت اوس بن خولي رضی الله عنہ او به راوړې د کفن لپاره د سپنسیو درې سپینې ټوټې غوره شوې. تر غسل او کفن

وروسته دا پوبىتنە راپیدا شوه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم به په کوم ئای کې خاوروتە سپارل کېرىي ؟ حضرت ابو بکر صديق رضى الله عنہ وویل :انبیا چې چىرىپى وفات شى هلتە خاورو تە سپارل کېرىي ,په همدى خبره اتفاق راغى او په کوم ئای کې چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شوي وو په هماعە ئای کې دقبر كىلو كار پىل شو , داخايى دحضرت عايشى رضى الله عنھا داوسيدلۇ خونە وە , دقبر په سرهم خبره راپورتە شوه , ئىكە حضرت ابو عبيده بن جراح رضى الله عه به دمكى دخلکو په خير بغلې قبرونە كىندل او حضرت ابو طلحە رضى الله عنہ به بىا دمىدىنى دخلکو په دود لحدى قبرونە ايستل ,نو دا خبره كىدله چې اوس خوك او خە ۋول قبر وكندى ؟ حضرت عمر رضى الله وویل :په همدى دواپرو اصحابو پسى خوك واستوئ ,ھر يو چې لومړى راغى هغه دې دخپلې خوبىنى قبر وكندى ,په دواپرو صحابه و پسى سېري واستول شول ,حضرت ابو عبيده بن جراح رضى الله عنہ په كور كې نه وو ,حضرت ابو طلحە رضى الله راغى او لحدى قبر يې جوركىر ,خنگە چې دقبر خمکە نمجنه وە نو هغه بىستىي پكى وغۇراوە په کوم كې چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شوي وو . كله چې جنازە تىارە شوه نو خلک دلمانچە لپارە رامات شول ,خونى تە وار په وارورىنوتل او لمۇنخونە يې كول ,دالمۇنخونە پرته دچالە امامت نه ترسە شول ,لومړى نارينه و بىا بىئىئىنە و او ورپسى كوجىيانو دجنازى لمۇنخونە ادا كېل .درسول الله صلی الله علیه وسلم مبارڪ جسد حضرت علي مرتضى رضى الله عنە ,حضرت فضل بن عباس رضى الله عنە ,حضرت اسامە بن زيد رضى الله عنە ,او حضرت عبدالرحمن بن عوف رضى الله عنە قبر تە بىكتە كېر . انا الله وانا اليه راجعون .

نور لوستل

ام سلمه هند بنت ابی امیه

ام سلمه هند بنت ابی امیه چې د بی بی سلمه په نامه هم پېژندل کېږي د اسلام د وروستي پیغمبر مېرمن وه. د پلارنوم یې سهیل او د مورنوم یې عاتکه وو. نومورې په لومړني سرکې د خپل اکا د زوی او درسول الله صلی الله علیه وسلم درضاعي ورور عبدالله بن عبدالاسد په نکاح کې وه. نومورې له خپل میره سره یوځای ح بشې ته هجرت وکړ. هلته یې د سلمه په نوم زوی وزیرید. وروسته مکې ته راغله او بیا یې د لومړنیو مسلمانو میرمنو په کتارکې مدینې منورې ته هجرت وکړ. میره یې عبدالله د خپل وخت له وتليو آس زغلونکو شمیرل کیده. د بدر او اُحدیه غزاګانو کې یې برخه اخیستې وه. د اُحدیه جګړه کې د خورلو تپونو له امله یې د هجرت په خلورم کال سترګې له نړی پتې کړې. رسول الله صلی الله علیه وسلم د هغه د جنازې پرمهاں نه تکبironه وویل. له لمانځه وروسته چا ترې و پوبنسل چې یار رسول الله تیروتنه خوبه مو نه وي کړي؟ رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته و فرمایل چې ابو سلمه دزرو تکبironو حق درلود. رسول الله صلی الله علیه وسلم وروسته اُم سلمه ته د نکاح و راندیز وکړ خو هغې عذر ووایه. رسول الله صلی الله علیه وسلم ته یې وویل چې یو خو زه خورا قهرجنه میرمن یم، دیراولادونه لرم، او بله دا چې عمر مې دیردی. خور رسول الله صلی الله علیه وسلم د دغۇ عذرونو سربیره له هغې سره نکاح وکړه. نومورې یوه پوهه او هونبیاره میرمن وه. د حدیثونو له مخي دغه بې بې له عایشې رضي الله عنہ نه وروسته د افضلیت

دوهمه درجه لري. ام سلمه رضي الله عنها د 84 ڪلونوپه عمر تريلوبىيانو و روسنه وفات شوه. د جنازي لمونخ يې حضرت ابو هريره رضي الله عنه اداکړ.

زینب بنت جحش

زینب بنت جحش حضرت زینب رضي الله عنها درسول الله صلی الله علیه وسلم د ترور لور وه، دا بي بي لوړۍ حضرت زید رضي الله عنه ته واده شوي وه، خوداچې حضرت زید رضي الله عنه يو آزاد شوي مریې وو نو حکه ورسره ددي وخت نه تیریده، حضرت زید درسول الله صلی الله علیه وسلم په خوبنده دي ته طلاق ورکړ، وروسته ورسره رسول الله صلی الله علیه وسلم نکاح وکړه. د نکاح په مهال يې عمر 35 کاله وو، دا دومره پرهیزگاره میرمن وه چې کله ورته رسول الله صلی الله علیه وسلم د نکاح پیغام ورواستاوه نودې په خواب کې ورته وویل چې زه به استخاره وکرم، همداراز کله چې په ام المؤمنين حضرت عایشې صدیقې پسي بهتان وویل شو نو حضرت زینب رضي الله عنها سره له دي چې د حضرت عایشې رضي الله عنها بن وه د حضرت عایشې په اړه رسول الله صلی الله علیه وسلم ته وویل چې: زه د عایشې له بنو اخلاقو پرته په بل هیڅ شي نه یم خبره. حضرت عایشې رضي الله عنها هم د زینب په فیاضي داسي اقرار کړي چې: زینب رضي الله عنها د یره قانعه او د فیاض طبیعت میرمن وه. رسول الله صلی الله علیه وسلم پاکو بیبيانو ته ویلي وو چې له تاسي څخه به ډير ژر هغه خوک له ما سره یوځای شي چې ده ګي لاسونه او برده وي پاکو

بییانو به خپل لاسونه سره کچل خو پدی استعاره کی دحضرت زینب رضی الله عنها فیاضی او سخا ته اشاره وه، دی به پخپل لاس پیسی بیاموندلی او هغه به یې دخدای جل جلاله په لاره کې خرڅ کولې. همدا نبوی و پاندوینه دحضرت زینب رضی الله عنها په اړه ریښتیا شوه او درسول الله صلی الله علیه وسلم له وفاته و روسنه په بییانو کې حضرت زینب رضی الله عنها تریکولو لوړۍ ده جرت په شلم کال دخپل عمر په 53 کلنی کې وفات شوه.

جویریه بنت الحارث

حضرت جویریه رضی الله عنها دحارث بن ضرار لور وه، حارث دبنو مصطلق دکورنی مشر وو، حضرت جویریه لوړۍ دمسافع په نکاح کې وه، هغه دبنو مصطلق یا مریسیع په غزا کې مړشو، په نومورې جګړه کې مسلمانانو ته ډیری مرییان او مینځی په لاس ورغلل، جویریه رضی الله عنها د ثابت بن قیس په برخه شوه، خو جویری دنهو او قیو سرو زرو په بدل کې د مکاتبت تړون وکړ، هغه هم راضی شو، جویریه رضی الله عنها درسول الله صلی الله علیه وسلم حضور ته راغله او د مرستې غوبښته یې ورڅخه وکړه، رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته و فرمایل چې که زه دابیه پرې کرم او تا په نکاح کرم نو بنه به نه وي؟ جویری دا خبره خوبنه کړه، رسول الله صلی الله علیه وسلم په هغې اندازه سره زر ورکړل او دایي ازاده بیا یې په نکاح کړه. د همدي نکاح له برکته د جویری رضی الله عنها دکورنی تول غږي مرییونه او مینځی ازادی شوې، حکه چې صحابه کرامو وویل چې دا کورنی

درسول الله صلی الله علیه وسلم خسرگنى شوه خکه يې نو تول ازاد كړل. حضرت جويريه رضي الله عنها د هجرت په پنځوسم کال 65 کلونو په عمر وفات او په جنة البقیع کي خاورو ته وسپارل شوه. انا لله وانا اليه رجعون.

ترتيب کونکی زاهد الله درويش الحنفي الوزيرستانی

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library